

kia whakatatare roa. Ko tenei i whanau mai ano i roto i a koutou, e tata rawa ana ko i koutou taha, tapuhitia hei taonga: kei tangi te tamarihi, ka rere noa te whakama ki te rae ka hewa.

Heoi ra nga whakamarama. A muri ake ko nga korero o te hui ki Putiki i tae ai matou i te raumati ka taha nei ki te riu o Whanganui i runga i te powhiri a Wiki Taitokē ratou ko ona tungaane, i atawhaitia ai matou e tera iwi: i poua ai te pou ki reira a waihotia atu ana hei tiaki ma nga taitama me nga kotiro o Whanganui.

RUKA, RONGOPAI.

Oketopa 18.

AHAKOA he mea nui ake ana pukapuka i nga pukapuka a tetahi o nga Apatoro he iti noa iho te korero i te Kawenata Hou no Ruka. Heoi ano nga wahi i whakahuatia ai tona ingoa: ko Koroho iv. 14, "Tenei te oha atu nei ki a koutou a Ruka, te rata aroha;" ko 2 Timoti iv. 11, "Ko Ruka anake kei a au;" ko Pirimona 24, "Ko Rimaha, ko Ruka, oku hoa mahi." Na enei rangi i mohio ai tatou he tino hoa ia no Paora i tona noho tuatahi ki te whare herehere ki Roma, i te mea e whai hoa ana ia, i tona herehereenga tuarua hoki, i te mea kua whakama te munga o ona hoa ki a ia. Ehara ia i te kotinga, ara i te Hurai (Kro. iv. 17). He kupu fito noa te kupu a etahi o nga tangata o mua; ko ia tetahi o nga akonga e 70 i tukua e te Karaiti; ko ia tetahi o nga Kariki i hiahia kia kite i a te Karaiti (Hemani xii. 20); ko ia tetahi o nga akonga tokorua i haere ki Emaua (Ruka xxiv. 13). Tena ko tenei i tika pea ta Euepiu, ta Hierome, he tangata ia no Anatioka: i mohio hoki ia ki nga mea o te Hahi i reira. Ki te ki a Akufini i reira ia i te takiwa i puta ai te kupu a Akapu mo te mate-kai meake nei e pa ki te whenua (Mahi xi. 28). Ki te mea e tika ana tera he mea whakatahuri pea ia e Paora i te mea e mahi ana raua ko Panapa ki reira.

Engari kaore he kupu tuhura i a Paora ia i mua atu i tona haerenga ki Makoronia. (Mahi xvi. 10). Na te whakahuatanga i te kupu "matou" i mohio ai tatou kua uru ia ki nga hoa o Paora ki Toroa. I tikina pea ia he tauwha no te mate o Paora, he takuta hoki ia.

I piri ia ki a Paora i a ia e haere ana ki Piripi. I mahue hoki ia ki reira, i whakahuatia hoki te "ratou" (up. xvii. 1). I te mea kua pahure nga Lau e whitu ka hoki a Paora ki Piripi—ka whakahuatia ano te kupu "matou" (up. xx. 5). Kahore kau he kupu mo ana mahi ki reira, engari e mea ana nga kauramatua o te Hahi, i te whakaora ia i nga mate o te finana o te wairua hoki; ko ia hoki te tangata i korerotia e Paora (2 Kri. viii. 18) "te teina kei nga hahi katoa nei te whakamoemiti ki a ia i roto i te Rongo pai;" ara i runga i tona kaha ki te kaurahau i te Rongo Pai. Ki te mea ko ia tana teina i whakahuatia ia ki a Taituha ki te kohikohi i

nga ohaoha mo nga teina rawakore ki Hiruharama. I haere tahi raua ko Paora ki Hiruharama (Mahi xxi. 18). I Hiharia hoki ia i te takiwa i whakatika ai a Paora ki Roma. I uru hoki ia ki nga raruraru i pa ki a Paora i tona haerenga. Kahore kau he kupu mona i muri mai o te taenga atu ki reira. He nui noa atu ia nga kupu fito noa a etahi o nga kauramatua o te Hahi mo tona whakamatenga, mo tona kaha hoki ki te tihitahi whakaahua.

No mua atu i te tau 168 a.d. te kupu nana te Rongo Pai me Nga Mahi. He mea marama hoki te kupu i te mihii ki a Tiopira na te tangata kotahi ana pukapuka. I mohio ia ki nga mea i pa ki a Paora, ko tona hoa hoki ia: a i a Paora e noho herehere ana ki Hiharia i rongo pea a Ruka ki nga korero mo te Karaiti, i whakaritua nei e ia hei Rongo Pai hei whakaako i a tatou.

HE RONGO KORERO.

Te Rere-Rangi.

IEKE etahi tangata tokorua o Tiamana ki runga i te parunua ara i te rere-rangi; i tae ki te 6½ maero to raua tiketike ki runga ake i te whenua. Ka 800 putu to raua pikinga ka huri o raua whakaaro, me te piki tomo ano to raua waka i roto i nga kapua. I te 3280 putu e rangona ana ano te tangi o te kuli o te kau; i te 20,000 putu te haruru o te tereina; hei runga ake kahore tetahi mea e rangona. Ko te 6½ maero te pikinga tiketike atu kua taea e te rere-rangi.

Te Kura o Okoha.

Ki a HAMONA PATETE, Te Hoiere.

E hoa, tena koe. Kua tae mai to pukapuka. Kaore rawa he kupu kotahi a Riwai Hiwinui mou i ana korero mo te kura o Okoha. Ko nga korero i kore nei koe e pai na te ETIHA ke ara mo te peinga e Ngati-kuiu i to ratou kainga, e ai ta te mupepa pakeha. Kahore koe i mea he teka taua korero. Mo te kiinga i a koe he "poropiti"—he ingoa tena e meinga ana e te pakeha mo nga tangata e whakaputa ana i o ratou ingoa mo nga mahi whakatu karakia me era atu mahi, pera me Te Whiti.

He Tangata Rangatira.

Tetahi rangatira atu o te ao ko Anaru Kanneki (Andrew Carnegie) no Amerika. Te nui o ana moni £40,000,000, engari he tangata ngakan-makoha. I tera tau e £600,000 ana moni i tuhaina e ia hei painga mo te iwi, hei hanga whare pukapuka. Kei te tuha tonu ia i ana moni. E mea ana ia he kino te mate rangatira o te tangata. Ko tona iwi he Kotimana, he tino rawakore ona matua. I tona timatanga ki te mahi e rima hereni tona utu i te wiki. Na tona manawanui, na tana mau ki nga tohutohu ana matua ka nui ia.